

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Pesamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Častitim ndom tiskovnega društva.

Nekteri deležniki tiskov. društva menda mislijo, da je društvo nehalo, ker se le kot navadni naročniki s 3 gld. naročajo. — To je velika pomota. Društvo je namreč lastnik in izdajatelj „Gospodarja“ v smislu tiskovne postave, kakor se na vsakem listu bere. Društvo je založilo listu potrebno kavcijo od 1000 fl. in skrbi po svojem odboru listu za vrednika in listu za materijalno stanje.

„Gospodar je toraj društveni list, čigar posebni namen je: politiško, národno in gospodarstveno izobraženje med ljudstvom širiti. Da se pa ta namen doseže, je treba listu kolikor mogoče nizke cene. V tem ko so drugi listi v razmeri z rastočo draginjo s ceno poskočili, da veljajo listi enake velikosti z „Gospodarjem“ po 5 gld., je ostal „Gospodar“ pri svoji prvotni ceni 3 gld. Ta cena pa, — naj blagovolijo naročniki to verjeti — nikakor ne zadostuje v poravnanje listovih stroškov. Treba je, da pridejo deležniki tisk. društva listu na pomoč s tem, da na leto 5 gld. plačujejo. Dva goldinarja njih letnine sta tedaj milošnja, ki jo darujejo ubožnejšim naročnikom, ki pogosto še 3 gld. ne zmorejo, pa vendar v silno milih dopisih za list prosijo!

Če spoznamo veliko moč časnikarstva v sedanjosti dobi na razvitek národnega življenja in političnega vedenja, moramo tudi spoznati, da ne more domoljub z malim darom dveh goldinarjev na leto več dobrega storiti, kakor če žrtvuje to listu, ki je ljudstvu v poduk. To je dar našemu, po večem ubogemu in duševne hrane toliko potrebnemu ljudstvu!

Če toraj domoljubje ni prazna beseda postalo, bodo tisk. društvo nja dosedanjí deležniki zvesti ostali in mu še novi pristopili; sicer ni družega pomočka, kakor ceno lista zanaprej povišati. S tem bi pa gotovo mnogim ukaželjnim bralcem list iz rok vzeli, kar bi bila velika škoda.

Predstojništvo „tiskovnega društva“
v Mariboru dué 3. januarja 1875.

Splošnji lasobol.

Če človek preveč upijančljivih reči popije, ga potem lasje bolé, kar Nemec „Katzenjammer“ imenuje. — V tem stanu — dasi malokdó ve za pravi uzrok glavobolja — je ob koncu starega in v začetku novega leta vsa Avstrija takraj in onkraj Litave, kar vemo in čutimo že zdavno vsi, zdaj pa potrjuje celo „Neue fr. Pr.“, glasilo vladajoče nemško-liberalne stranke. Napisala je kakor drugi listi svojim bralcem za božičnico pregled sedanjega stanja, v katerem blizo tako-le govori: Silno znamenito v sedanjem času je, da so ljudje z delavnostjo svojih zastopnikov sploh nezadovoljni ter se hladnokrvno proti državnemu zboru držé. Splošna je pritožba, da drž. zbor sedanjim nezgodam ni kos. Toda napak ni samo v zbornici poslancev, ampak tudi zunaj zbornice po mestih in na kmetih. Ko bi bili volilci drugače volili, bi morda manj uzrokov nezadovoljnosti imeli. — Ljudje začenjajo primerjati drž. zbor kakor je bil poprej, ko so deželni zbori zastopnike dežel na Dunaj pošiljali, s sedanjim, ki se je zbral iz neposrednih volitev, in — svet spoznava, da je bil prejšnji drž. zbor boljši! Bilo je v njem več politično izobraženih in v besedi izurjenih mož. . . Ali se pa volilci, ki so si poslancev srednje baže izvolili in v marsikterem okraju bistré glave na strani pustili, zdaj po pravici pritožujejo? Pač ne, in to prekasno spoznanje je morebiti najbolj krivo splošne nevolje!

Tako očitno izpovedanje glavnega glasila sedaj vladajoče stranke je veliko vredno. S tem je pred vsem svetom izrečeno: 1. da so deželni zbori *) najnaravnejši zastopi ljudstva, iz katerih,

*) Se ve da morajo za nas Slovence, dokler nismo združeni v eno skupino, drugače uravnani biti. V manjšini smo proti Nemcem in Lahom v 5 dež. zbora, razkosani v 5 dežel in 6 dež. zborov. Če zmagoje nemčurji še tudi v trgovinski zbornici na Kranjskem, je zgubljena tudi tam narodna večina. Ker so pa to umetno manjšine, ki se potreti ne dajo, bi pred vsem treba bilo pravične narodnostne postave, ktera bi manjšino proti sovražnim umetnim večinam varovala.

ako je volilna postava količkaj pravična, pridejo v osrednji (centralni) zastop za skupne zadeve modri, zvedeni in praktični možje, kakoršnih sedanji, po direktnih volitvah zbornani drž. zbor, prav malo in z ozirom na velike potrebe — premalo ima.

2. Nam glavno glasilo nemčurskega liberalizma odkritosrečno poveda, da je liberalizem popolnoma na kant prišel, ker živim potrebam v državi ni kos! Dokler je mogel in so mu liberalna mesta in druga zijala ploskala, kazal je zobé kat. cerkvi, papežu, škofom in duhovnikom; zmedel je vse šolske zadeve; v „konfesijonelnih“ postavah si je skrhal zobé in prebavlja zdaj le še Jezuite in izvrševanje konfesijonelnih postav. Ko bo pa tudi to pri koncu, potem je tudi liberalna skleda prazna, ljudstvo bode pa spoznalo goljufe, ki so mu pod krinko „svobode“ blagostanje, mir in srečo pokopali!

Mnogo je pa že zdaj pametnih ljudi, ki pravijo: nam je vse kaj druga treba, kakor „konfesijonelnih“ postav in liberalnega hujskanja na kat. cerkev in duhovnike: treba nam je avstrijske ustave, s katero bode večina avstrijskih narodov zadovoljna, ne pa le manjšina, kakor zdaj, ko je le nemško liberalstvo zadovoljno. Avstriji je pred vsem drugim treba miru in sprave med narodi, da neba enkrat pogubno ščuvanje med narodi. Če se vsakemu pravica da, se bodo moči in zmožnosti obrnole na razvoj vsacega, kar bo Avstriji, kot zavezni državi raznih, enakopravnih narodov, iz vseh zadreg pomoglo, v katere njo je strmoglavila sebičnost ene stranke, ki hoče po vsej ceni gospodovati.

Kar zadeva nas Slovence, so prav sedanje okoliščine za uspešno delovanje na narodnem polju silno ugodne. Ker je namreč nezadovoljnost splošna, je le treba ljudstvu oči odpreti, da tudi spozna prave vzroke žalostnega stanja. Teh spoznanj pa ni težko. Dozdaj vladajoča nemško-liberalna stranka nema ničesar druga prikazati, kakor le to, da je vpihnila razuzdano sovražstvo proti kat. cerkvi in z „verskimi“ postavami zakrivala svojo nezmožnost, v narodno gospodarskih rečeh kaj poštenega storiti. Državni dolgovi in z njimi vred silni davki se množijo od leta do leta. Tako ne moremo naprej. Treba je bolj priprostitih, bolj cenih in primernih ustavnih naprav, kakoršnih kaže federalistična osnova države. — Ko bi toraj vsi narodnjaki, ki so neodvisni, na to delali, da se v obilnih pol. društvi ljudstvo uči in vzbuja, bi nam že prihodnje volitve boljših uspehov kazale, kakor so jih imele poslednje. Narodnjakom ničesar druga treba ni, kakor da se otresejo terorizma, s katerim jih bega nemčursko liberalstvo, da se ne upajo vzajemno z narodnim duhovenstvom postopati, brez katerega se pa nič ne opravi. Po naših mislih bi se morali po vseh slov. deželah osnovati centralni odbori veljavnih mož, ki so po svojem značaju in po svojih zmožnostih poklicani narodu vo-

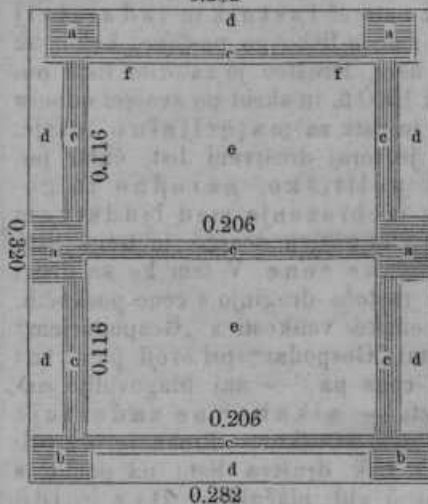
diteljem biti. Centralni odbori osnujejo potem na primernih mestih pododbore, ki delajo v enakem smislu in po enakem navodu po vseh slovenskih pokrajinah. Če se narodnjaki znebijo strahu pred zasmehovanjem in klevetanjem nasprotne nam stranke, če si vzajemno vsi stanovi v roke sežejo, da se — ustmeno in pismeno — žalostno stanje države ljudstvu razlaga in kaže na vladarja, od katerega je edina pomoč pričakovati, potem se bo vzbudila narodna in pravna svest pri ljudstvu, nemškutarstvo zgubi vabljivo svojo moč, narodna stranka se bo zopet ojačila. Stvar nam bodi pred očmi, potem se ne bomo nad osebami več spodtikali! —

Gospodarske stvari.

Lembaški panji ali koši.

II. Stroj za izdelavanje satovnikov.

0.282

Razjasnjenje
obrisa II.

Pri dzerd-
zoniziranih
panjih s pre-
gibljivim sa-
tovjem je sil-
no važno, da
so vsi satov-
niki popol-
noma ena-
ki, ker se si-
cer težko z
njimi ravna.
V ta namen
služi stroj ali
modlo, po

kterem se dajo vsi satovniki enake veliko-
sti napraviti.

Za ta stroj se vzame deska iz trdega lesa, 0.282 Mm. široka, 0.320 Mm. dolga in 0.040 Mm. debela, ktera se potem, kar je na obrisu II. temnega, za 0.26 Mm. globoko vžaga, kakor so namreč satovnikove deskice široke, in ozki žlebi se napravijo 0.09 Mm. široki, kakor se vidi na obrisu c). Da pa se od zgoraj, po straneh, v sredi in od spodaj deskice satovnika s tenkimi žrebljiči zamorejo pribiti, je tankaj izreza a) 0.50 Mm. široka in 0.26 Mm. globoka. Postranske stene d) so 0.30 široke in po potrebi dolge. Sredina e) je 206 Mm. široka in 116 Mm. visoka. Na mestih f) se pribijete deskici iz trdega lesa 0.008 Mm. debeli, 0.020 Mm. dolgi in široki za merilo, kder in kako visoko da se imajo tukaj na zgornjo desko satovnika žrebljiči nabiti.

Na levi strani se lahko pribijejo deskice, ki služijo za premeriti širokost, debelost in dolgost deskic, iz katerih se satovnikizlagajo.